

Sygn. akt II CSK 290/11

## POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku Barbary K. i Wojciecha K.  
przy uczestnictwie Józefa Z., Zofii Z. i Adama Z.  
o zniesienie współwłasności nieruchomości,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 2 lutego 2012 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawców  
od postanowienia Sądu Okręgowego  
z dnia 28 października 2010 r.,

**oddala skargę kasacyjną.**

Uzasadnienie

W sprawie oznaczonej sygnaturą IV Ns I 234/00 Sąd Rejonowy po rozpoznaniu wniosku Wojciecha K., do którego przyłączyli się uczestnicy postępowania Barbara K., Zofia i Józef małżonkowie Z. oraz Apolonia P. o zniesienie współwłasności szczegółowo opisanej nieruchomości, stanowiącej działkę nr 280/3, prawomocnym postanowieniem z 17 grudnia 2001 r. zniósł współwłasność przez podział nieruchomości na cztery działki o nr 280/4, 280/5, 280/6 i 280/7, przydzielając: działkę nr 280/5 - na własność Zofii i Józefowi małżonkom Z. na prawach wspólności ustawowej, działkę nr 280/6 – na współwłasność Zofii i Józefa małżonkom Z. na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej do 2/8 części, Wojciechowi K. i Barbarze K. do 3/8 części na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej oraz Apolonii P. do 3/8 części, działkę nr 280/7 i działkę nr 280/4 – na własność Wojciecha i Barbary małżonkom K. w 1/2 części na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej oraz Apolonii P. w 1/2 części.

Mimo dokonanego zniesienia współwłasności nieruchomości stanowiącej działkę nr 280/3, Barbara i Wojciech małżonkowie K. złożyli ponownie wniosek o zniesienia współwłasności tej nieruchomości, podnosząc, że Apolonia P. w chwili orzekania przez Sąd w sprawie sygn. IV Ns I 234/00 nie była współwłaścicielką nieruchomości, bowiem przysługujące jej udziały we współwłasności darowała na podstawie umowy z dnia 21 czerwca 2001 r. Barbarze i Wojciechowi małżonkom K.

Sąd Rejonowy po rozpoznaniu tej sprawy (sygn. akt I Ns 59/10) z udziałem Zofii i Józefa małżonków Z. oraz ich syna Adama Z. odrzucił wniosek na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., uznając, że objęta wnioskiem sprawa o zniesienie współwłasności nieruchomości została prawomocnie osądzona.

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 28 października 2010 r. oddalił zażalenie wnioskodawców na to postanowienie, dzieląc argumenty Sądu Rejonowego, które legły u podstaw stwierdzenia, że z powodu *res iudicata* wniosek podlegał odrzuceniu.

Wnioskodawcy zaskarżyli postanowienie Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, zarzucając naruszenie art. 366 w zw. z art. 361 i 13 § 2 k.p.c. polegające na błędnym przyjęciu, że w przedmiotowej sprawie zachodzi powaga

rzeczy osądzonej oraz naruszenie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez oddalenie zażalenia pomimo jego zasadności. W konkluzji wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie także postanowienia Sądu pierwszej instancji i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnienie skargi kasacyjnej zawierające stwierdzenie, że wydane w sprawie IV Ns I 234/00 postanowienie o zniesieniu współwłasności jest „orzeczeniem bezużytecznym (*sententia inutilit data*), wydanym w sytuacji naruszenia przepisów o współuczestnictwie koniecznym” należało potraktować w kategorii nieporozumienia. Nie wymaga pogłębionej argumentacji teza, że instytucja współuczestnictwa koniecznego ma zastosowanie wyłącznie w procesie. Przepisy o współuczestnictwie w sporze nie mają zastosowania nawet w sposób odpowiedni (art. 13 § 2 k.p.c.) w postępowaniu nieprocesowym, kwestia bowiem wielopodmiotowości w tym postępowaniu objęta jest regulacją przewidzianą w art. 510 k.p.c. Z tych też względów zagadnienie tożsamości podmiotów uczestniczących w sprawach rozpoznawanych w trybie nieprocesowym, jako przesłanka *rei iudicatae* nie może podlegać takiej samej ocenie jak w przypadku spraw rozpoznawanych w trybie procesu.

Nie znajduje żadnego prawnego usprawiedliwienia stwierdzenie pełnomocnika skarżących, że orzeczenie, na podstawie którego zniesiona została współwłasność przedmiotowej nieruchomości, „jako akt wadliwy musi być powtórzony bądź odpowiednio uzupełniony dla uzyskania skutku w postaci prawidłowego zniesienia współwłasności” z dodatkowym uzasadnieniem, że nie ma „żadnych przeszkód aby wniosek w postępowaniu nieprocesowym został ponownie wniesiony”. Przyjmując taki sposób rozumowania należałoby dojść do wniosku, sprzecznego z podstawowymi zasadami orzekania, że każde wadliwe postanowienie o zniesieniu współwłasności podlegałoby weryfikacji w kolejnym postępowaniu w celu - jak to ujął pełnomocnik skarżących - „prawidłowego zniesienia współwłasności”.

Nie można podzielić stanowiska skarżących, że „sąd nie jest związany poprzednio wydanym merytorycznym postanowieniem ze względu na to, że zostało ono wydane w odmiennych granicach podmiotowych”.

W obu sprawach zachodzi tożsamość przedmiotu rozstrzygnięcia, co wynika z treści wniosków wniesionych w tych sprawach. Żądaniem zniesienia współwłasności, co przyznają skarżący, objęta została ta sama nieruchomość. Współwłasność tej nieruchomości została prawomocnie zniesiona, co oznacza, że sprawa o zniesienie współwłasności została prawomocnie osądzona. Tożsama jest także strona podmiotowa obu spraw. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że uczestniczącą w sprawie IV Ns I 234/00 Apolonia P. nie jest uczestniczką (zmarła) postępowania w sprawie, w której wydane zostało zaskarżone orzeczenie, ani też okoliczność, że nastąpiło „przejście udziałów małżonków Z. na Adama Z.”, który po prawomocnym zakończeniu sprawy, w której nastąpiło zniesienie współwłasności nieruchomości nabył na podstawie umowy darowizny udziały Zofii i Józefa małżonków Z. Gdyby dla przyjęcia oceny, że przesłanka tożsamości podmiotowej obu spraw nie występuje tylko dlatego, że po prawomocnym zniesieniu współwłasności nieruchomości udziały w nowej nieruchomości powstałej wskutek zniesienia współwłasności przez fizyczny jej podział nabył od współwłaścicieli nowopowstałej nieruchomości podmiot niewystępujący w prawomocnie osądzonej sprawie o zniesienie współwłasności, to w istocie tożsamość podmiotowa (jej brak) w obu sprawach o zniesienie współwłasności tej samej nieruchomości byłaby badana przez pryzmat podmiotów, którym przysługuje własność (współwłasność) dwóch różnych nieruchomości, nie zaś tej nieruchomości, która jest przedmiotem postępowania w sprawach podlegających ocenie w płaszczyźnie *rei iudicatae*. Takie rozumowanie również pozbawione jest jakichkolwiek podstaw prawnych.

Już tylko ubocznie, bowiem nie jest to kwestia odniesienia się do podniesionych w skardze zarzutów, lecz tylko nawiązania do zgłoszonej w uzasadnieniu skargi „pretensji”, że Sąd Okręgowy, dostrzegając „mankamenty” rozstrzygnięcia zawartego w postanowieniu wydanym w sprawie IV Ns 234/00, nie wskazał instrumentów w celu ich zwalczania, należy z całą mocą podkreślić, że nie jest rzeczą Sądów rozstrzygających sprawy poddane ich

osądowi, wskazywanie z jakich środków prawnych – innych niż te, które zastosowane zostały w sprawie, a okazały się bezzasadne – strony (uczestnicy postępowania), zwłaszcza reprezentowane przez zawodowych pełnomocników, powinny skorzystać.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).